Kernverhaal | Programma Kademuren en Bruggen

versie 10 december 2018

Grootschalige aanpak voor toekomstbestendige bruggen en kades

De gemeente gaat de komende jaren flink investeren in de Amsterdamse bruggen en kades. Er komt een programma voor een versnelde en grootschalige aanpak van 200 kilometer kademuur en 850 verkeersbruggen die belangrijk zijn voor de bereikbaarheid van de stad. Veel van die bruggen en kades zijn meer dan 100 jaar oud en deels aan het einde van hun levensduur. Ze worden steeds intensiever gebruikt en zwaarder belast. In de komende jaren gaat vooral veel aandacht uit naar het voorkomen van incidenten en het in kaart brengen van de conditie van de constructies. Na decennia van bezuinigingen en oplopende achterstand in het onderhoud is deze speciale aanpak voor de historische bruggen en kades hard nodig.

Essentieel voor de bereikbaarheid

De Amsterdamse bruggen en kades kenmerken en verbinden de waterrijke stad. Ze zijn essentieel voor de bereikbaarheid. De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van in totaal zo'n 1600 bruggen en 600 kilometer kades en oevers in de stad. De programmatische aanpak richt zich in eerste instantie op de meest kwetsbare bruggen en kades. Het gaat om 200 kilometer gemetselde kademuren en 850 verkeersbruggen die een belangrijke rol hebben in het functioneren van de stad.

Steeds zwaarder belast

Op steeds meer plekken zuchten de relatief oude bruggen en kades onder het gewicht van het zware tram-, auto- en vrachtverkeer van tegenwoordig. Sommige bruggen en kademuren zijn meer dan honderd jaar geleden gebouwd. Daterend uit de tijd van paard en wagen en de paardentram zijn de oude, deels houten constructies niet bestand tegen de veel zwaardere en intensievere belasting van vandaag de dag. Van veel bruggen en kades weten we niet precies in welke staat ze verkeren en welke belasting ze nog aankunnen. Dat levert risico's op. In de afgelopen jaren zijn bij een aantal bruggen en kademuren acuut maatregelen getroffen om de veiligheid te garanderen. Zoals het afsluiten, ontlasten of ondersteunen van de constructies. Omdat de verwachting is dat zonder gerichte maatregelen de incidenten zullen toenemen, is deze stadsbrede aanpak noodzakelijk en urgent.

Veiligheid heeft prioriteit

Eerste prioriteit is het bewaken en veilig houden van de bestaande bruggen en kades en het voorkomen van incidenten. De risicovolle kades en bruggen die in beeld zijn, worden verscherpt bewaakt met meetapparatuur. Hier worden naar mate de kennis over de bouwkundige staat toeneemt, meer constructies aan toegevoegd. Ook anticiperen we direct op signalen uit de omgeving over bijvoorbeeld schade of verzakkingen. Zo nodig nemen we preventief maatregelen om een brug of kade te ontlasten of te verstevigen, door een damwand voor een kademuur te plaatsen, bomen te kappen of minder (zwaar) verkeer toe te staan. Er is een reële kans dat we in de komende jaren meer bruggen langdurig moeten afsluiten voor zwaar verkeer, of zelfs voor al het verkeer.

Met deze voorzorgsmaatregelen verkleinen we de kans op incidenten en beperken we de mogelijke gevolgen. Maar we kunnen nieuwe incidenten nooit helemaal uitsluiten. Mochten er bij een brug of kade problemen ontstaan, dan zijn we goed voorbereid om snel in actie te komen en adequaat te kunnen handelen.

Onderzoek en meerjarenplanning

We weten te weinig van de staat van onze bruggen en kades en hoe deze in het verleden zijn gebouwd. Tekeningen of andere documentatie zijn niet altijd voorhanden. Het uitgebreide archiefonderzoek dat we doen en technische inspecties van de bruggen en kades gaan dat inzicht

vergroten. Hierdoor kunnen we per constructie de noodzakelijke aanpak bepalen, prioriteiten stellen en een realiseerbare en voor de stad draagbare meerjarenplanning maken. Dat doen we samen met partners als GVB en Waternet. We kijken daarbij zorgvuldig naar de balans tussen de hoeveelheid kade- en brugprojecten en de gevolgen voor de veiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid in de stad.

Verlengen levensduur

We kunnen niet overal tegelijk aan de slag; het gaat om te veel bruggen en kilometers kade. We proberen de opgave en de overlast daarom zoveel mogelijk te spreiden. Over de stad en in de tijd. We kijken daarvoor ook naar het gebruik van een kade of brug. Als we de levensduur van een constructie kunnen verlengen door het gebruik te veranderen, dan heeft dat de voorkeur. Soms kan een brug of kade langer mee doordat we de brug of kade lokaal repareren of ontlasten door minder zwaar verkeer of minder parkeren toe te staan. Een andere maatregel om overbelasting te voorkomen is intensiever gebruik van het water en cargo-hubs bij de bevoorrading van de stad. Hierdoor kunnen we vernieuwing van een brug of kade uitstellen en op een andere, meer dringende plek aan de slag.

Grote opgave én impact

We verwachten dat er de komende jaren meer bruggen en kades worden afgekeurd, mede op basis van de onderzoeken die we uitvoeren. Snelle actie is dan nodig, maar deze bruggen en kades kunnen niet altijd direct worden vernieuwd. Om de veiligheid te waarborgen, moeten we een brug dan langdurig afsluiten of een kade met een hulpconstructie ondersteunen. Dat gebeurt in afwachting van de volledige vernieuwing op een later moment, passend in de meerjarenplanning van de totale opgave. Deze maatregelen zullen grote gevolgen hebben voor de bereikbaarheid en de doorstroming van het verkeer en het openbaar vervoer, maar zeker ook op de leefomgeving en bedrijvigheid van Amsterdammers en bezoekers.

Ook de impact van een vernieuwing is groot. Mede doordat werkzaamheden aan kades en bruggen vanwege efficiëntie vaak worden gecombineerd met werk aan kabels en leidingen en herinrichting van omliggende straten. Winkels en bedrijven zijn daardoor voor langere tijd minder goed bereikbaar, er is potentieel risico op schade aan panden, bewoners en ondernemers kunnen overlast hebben van trillingen, stank en geluid. Ook neemt de drukte toe door extra bouwverkeer, zijn er verkeersomleidingen en moeten woonboten vanwege de werkzaamheden soms langdurig worden verplaatst. Deze grootschalige aanpak van kades en bruggen zal in de komende jaren dus veel vragen van de stad en een grote wissel trekken op de directe omgeving van de bouwprojecten.

Verbeteren en vernieuwen van werkwijzen

Bij de programmatische, meerjarige aanpak worden de werkzaamheden in grotere projecten samengevoegd. Daardoor kan efficiënter worden gewerkt en worden ook de inspanningen en activiteiten gebundeld. We zoeken naar verbeterde en nieuwe werkwijzen om een brug of kade sneller, goedkoper en met hinder te kunnen herstellen of vervangen. Het doel is om in Amsterdam structureel meer bruggen en meer meters kademuur per jaar te kunnen vervangen. Met de hulp van marktpartijen, kennisinstellingen, collega-overheden en nieuwe technologie wordt gezocht naar nieuwe werkwijzen en uitvoeringsmethoden. Co-creaties met de ambitie om in de toekomst in elk jaar minimaal twee kilometer kadermuur en zes tot acht bruggen te kunnen vervangen.

Toekomstbestendig

Vanwege hun belangrijke rol in de bereikbaarheid van onze stad kunnen de kades en bruggen van Amsterdam alleen succesvol worden aangepakt als dat gebeurt in gesprek met bewoners en ondernemers en in nauwe afstemming en samenwerking met andere projecten in de stad en partners zoals GVB en Waternet. We zullen ook nog veel bewuster gaan kijken naar het gebruik, want grootschalige aanpak van met name de kademuren biedt kansen op het gebied van verduurzaming, vergroening en het implementeren van maatregelen voor klimaatbestendigheid en multifunctioneel ruimtegebruik. Hiermee kunnen de werkzaamheden ook bijdragen aan een beter leefklimaat en een duurzame en toekomstbestendige stad.